

Пише:
Небојша
Кнежић

Торонто, август 2009.

Момо и Узеир, два хавера, два јарана, нераздвојна два побратима који прегрмише сва добра, благодети, к'о и пасјалук и душманлуке шућмурастога града Сарајева у коме се никада нису родили али к'о да јесу, дошли и они кад су и остали нагрнули, од којекуда, крајем 45-е,, безбелу...

А онда били млади, гладни, голи и боси, неуки и без игђе икога свог! Упознаше се на курсу за анафалбетичаре и од тада постадоше ма к'о прст и нокат. Код неке старе суљагинице на Мејташу изнајмише мали собичак па тако постадоше и цимери. Суљагиница била мехке душе па им почешће нешто скуха, ма забадава, није тражила да јој се плати, чинила од севапа. Код ње прегрмише цијеле двије године а када јој већ послје три мјесеца престадоше плаћати кирију она шутила, халалила им! Било јој доста када јој уцјепају које дрво, оду до Ковача по сепет ђумура или јој код Бећираге купе врући сомун а код Луле из Ужица у тржници по'киле кајмака тек једном мјесечно, овај био скуп...

Један дан Момо убацив'о некоме у Титовој улици угаљ у шупу а онда се заустави државни цип и из њега изађе млад официр, униформа му к'о скројена а еполетне блистају знамењем високог војног и народног ранга.

„ма јеси ли то ти кум Момо, јеси ли очињег ти вида!?“ „богами јесам,, а ти који си!“ изненађено ће Момо онако прашњав и знојав. „ма ја сам Вукадинов син, из истог смо села, било ми шесн'ест кад одо' у рат, швапску силу да бијем, ма како ме се не сјећаш“ „ама сјећам болан и кад си се родио, па ја те крстио...“

Официр се нагло уозбили, узе га за ревере умазгане кошуље, привуче себи и оштро рече“ ниси ме крстио, лажеш то више никада немој да кажеш, упамти добро“ „ма јок болан, каки крстио, само сам се шалио“ преплашено ће Момо. „е сад ми падни на груди па да се изљубимо“ рече официр.

Већ од слиједеће хефте Момо поче да ради к'о портир у згради Народног одбора а Узеир, јаран му, сјарга се у бифе исте „фирме“ те поче да пече кафе и разноси их по канцеларијама.

Само, на савјет другова и другарица од чијих имена су се простом свијету тресле гаће позавршаваше неке убрзане курсеве описмењавања и дошколовавања,, и,, е онда добише своје канцеларије те и они постадоше „другови“...

„вријеме ти је да се жениш, јер у рахатлук не можеш уселит' к'о самац, планирамо додијелити неке веће аустроугарске станове, листа велика, станова мало,, али жењени имају предност“ каже један дан „Друг Црни“ другу Моми. „ма би ја,, женио би се како неби,, само,, која би мене, мален, здепаст, глават,, шепам и на ногу, кад' сам физиканерио шошила ме даска...“ „буди

МОМО И УЗЕИР

ЈЕЛ' САРАЈ'ВО ГДЈЕ ЈЕ НЕКАД БИЛО

ти без бриге, на мени је да ти младу нађем“ каже и потапше га по рамену „Друг Црни“

Већ слиједећег мјесеца заказа се свадба између Моме и једне другарице по имену Љепосава коју доведоше из неког села у коме ни међеди пошту не носе. Узеир, а безбелу ко други, би му кум а сватови осим народних кола у сарајевско небо испуцаше цијели сандук муниције како би што јавније обиљежили велики и значајан датум.

А онда, ма ни мјесец послје Узеира покуца на тапацирана врата „Друга Црног“,,, и поново у сарајевско небо одјекнуше плотуни из стрељачког наоружања. Млада бијаше из познате беговске куће са Алифаковца којој су „другови“ заплијенили сву, четири вијека стицану имовину и оставили их да живе у самој једној нахереној шупи. Звала се Фатима и упркос инатном оцу који би је радије халалио црним циганима па да је заједно са цупкајућом мечком одведу низ друм у непознато већ је дао „друговима“, скину махраму са главе и поносно се баци у наручје друга Узеира, одмах потом заједно уселише у максуз стан у самој центру. И тако Узеир постаде први комшија друга Бећира, предратног комунисте и првоборца Прве пролетерске, истога оног коме је у подрум убацивао угаљ за тањир граха и неколико динара.

Изродише се ђеца, у Моме троје, у Узеира троје. Љепосава и Фатима ко рођене сестре, нису радиле већ биле домаћице, заједно на пијаци, скупа са ђецом на Бембашу, Илицу и Пионирску. Кад је вријеме зимници уочи 29.тог, Дана Републике, мириси разних туршија и салата кољу очи, на десетине тегли свака напуни а о пекмезу бестиљу и да се не говори па домаћа мармелада, слатко од ружа, ђем од шипка...

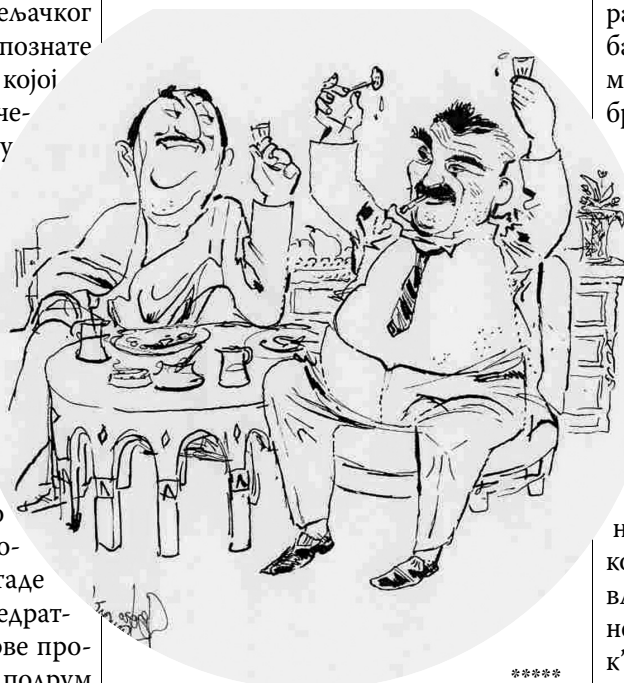
Момо и Узеир и даље к'о прст и нокат, а добре душе, ма к'о памук што би се рекло. Ето, на примјер ако Љепосава у тржници гдје је куповала мед на кило од неке србијанке на вапаје ове како јој од братића син у Сарајву тражи посла али стицајем околности ни осмолетке нема па да га њен Момо негдје некако „угура“,,, ма било гдје, али да је пристојна плата и да се не физиканери. И ускоро младић добија мјесто магационера у Центротрансу а Љепосава цијелу бачву меда, печено прасе и велику очерупану гуску.

Једном Узеиров, од дајде Ибре, дајдицић Мустафица пожелио станчић, студент сироме, па би сербесно на миру да спрема испите,, и Узеирага док дланом о длан маломе изгања гарсоњеру! Комшије их волиле више него рођену браћу, јер најчешће од кокузна буразера фајде нема а од моћна комшије у чаши химбер и боза а не млака водурина...

Ма рахатлука у обојице ко у мало кога, добрих се бусија ухватили „драмају“, па виле на мору, кућерине

на Игману и Јахорини, ма милина, на углед и моћ нафака се лијепи к'о муха на измет. „ма ја сам ти мој Момо бегенис'о да се пензионишем, уморих се од силна добра која народу учиних, додијало болан,, а и Титина смрт ме плахо ушћакла у душу па ми се ништа више не мили!“ каже један дан Узеир док играју карте и срчу вреле кахве разблажене хладном ракијом.

„Јес' вала, и ја сам „дотичног“ мишљења. Накарикаћемо добре пензије па у планину, у рибу и на море, на свјежу хаву и југовину“ рече Момо и загри свог плахог јарана Узеирагу.

Хмм,, ал' неби баш тако. Словенци добише своју „дежелу“, Хрватска се „деklarисала“ па запјевала „данке дојчланд“ а Момо и Узеир обневидјели од чуда избуљених очију и отворених уста к'о у насуканих риба, ни да бекну, не вјерују рођеним очима и ушима!

„ма никада ово код нас неће бит',, ма јок, нек' се ј...,, нек иду у те своје независне и демократске ако им не ваља Југа“ кроз љутит ће уздах кумашин Момо. „јес' вала,, ма нек се торњају у три п... материне“ одлучно и стиснутих ће шака Узеир.

Само не лези враже, телевизор укључен, не гаси се, ама упаљен двадесет и четири сата. „дедера свега ти побратиме пребацидера на Срну ил' Београд, ма да видимо шта они тамо веле“ каже један дан Момо врлом куму.

„фууууј,, ни мртав, оној стоки не вјерујем, ма болан не био гарант се шалиш, ма зар би њих мог'о гледат', агресора,, аааииии!?“ направи фацу Узеир и пљуну у страну, право на ћилим. Али, Фатима ништа не рече, сагну се и обриса крпом. Не рече ништа ни Момо,, али телевизор престаде гледати са својим кумашиним. Престаде код њега и долазити, ма престадоше се виђати. По цијели дан су са својим женама и са „новим тек регрутованим комшијама буљили сваки у „свој“ телевизор...

„шта је кумашине не даш се видјети ниђе те болан!?“ каже једно априлско јутро 1992, Узеир куму Моми када се сretoше у граналу гдје су куповали хљеб и мљеко. „ту сам а ће би био овдје ми је мјесто,, у Сарајву“

„па и јесте, истина је,, само, чујем

да си ђецу евакуис'о, посло их за Београд, и ђецу и жену и унучиће,, сам болан остаде у оноликом стану мој куме, хааа!“ „а ја синоћ твог сина гледам на телевизору, у СДА-странци пост'о велика фора,, говоре држи!“ каже Момо

„ахааа', машала, нека припомогне да се ова наша Босна одржи, да је душмански вуци не поједу“ поносно ће Узеир док кум Момо не рече ништа већ оборене главе оде својим путем.

Слиједећих јутара Узеир сам у граналу, нигдје Моме!? „испарио нам се кум Момчило, на ону тамо, „душманску“ страну, све оставио, ни цекера у руци није поњео!“ каже једно јутро баби Узеиру његов најстарији син. Овај мало оћути а онда сједе на канабе и добро се замисли!

Ускоро у кумашин стан усели једна породица санцаклија и прво што урадише са зида скидоше Титину слику и бацише је на ђубриште а Узеир све то гледо са прозора али не рече ништа!

Прођоше страдалничке ратне године, мир се закључи, Сарајево живну, адвокати ужурбаше радове, распродају по закону повраћене станове новим власницима, Бошњацима који их почеше куповати од пријашњих власника Срба. И док Узеир пензионерски сједи на клупи испред зграде к'о опарен се трзну јер угледа погуреног дедицу како обазриво загледа уокколо. Препозна га из прве, бијаше то његов кум Момчило, Момо!

Застаде и Момо и загледа се према клупи на којој је придигнут и раширених руку кетио старчић! И ноге га саме понесоше, крену према своме кумашину Узеираги. Прво пружише један другоме руку а онда падоше у снажан загрљај попраћен јецајима очију пуних суза...

Загрљено и шутећи сједили су тако најмање пола сата а онда рече Момо. „е које смо ти ми будалетине мој Узеире“ „какве болан будалетине,, шупци, шупци смо ти ми мој Момо,, и те какви шупци, да их на бас тражиш по вас цијелом дуњалуку неби наш'о већих од нас“ „ма и неби вала!“ потврди Момо. „а сјећаш ли се оне рахметли Ајше, суљагинице код које смо муфте јели и становали на Мејташу?“ „сјећам болан, како се неби сјећ'о,, ииих била су то времена“ кроз дубок уздах ће Узеир. „и никад јој не одосмо на мезар,, мој куме!“ „никад,, а и како би кад нисмо знали ни гдје је укопана“ дрхтава ће гласа Момо. „не ваљамо к'о људи мој куме, харам нам било“ „па ето,, присједе нам, јер све што смо у животу чинили, чинисмо рад' властита пркна, па нам драги Бог плати како и заслужисмо“ рече Узеир и погледа према небу.

Само Сарајво је мерхаметли град, опрашта и веће гријехе па тако својим грађанима двојици врлих јарана и кумова још за њихова вакта подигну споменик, два велика Унис-ова небодера на Марин двору које добри и врли грађани назваше, МОМО И УЗЕИР, за вазда и сва времена!